

תוכן העניינים

11

פתח דבר

13

פרק ראשון: אברהם אבן עזרא

א. הערות מבוא 13; ב. התקופה הספרדית בחיי אברהם אבן עזרא 14; ג. פלישת המואחדים לאנדלוס 19; ד. הספרדי הגולה ושליחותו 20; ה. אברהם אבן עזרא ברומא: ההתנגשות עם נכבדי הקהילה 23; ו. המשך נדודיו של אבן עזרא באיטליה: השהייה בלוקה, מנטובה ופירונה 26; ז. אברהם אבן עזרא בדרומה ובצפונה של צרפת 28; ח. אברהם אבן עזרא ב'קצה הארץ': פעולתו הספרותית באנגליה 30; ט. שנות חייו האחרונות 31; י. מחקר אבן עזרא בזמן החדש: כיצד הגיעו אלינו שיריו 33; יא. קווים להערכה כללית של שירת אבן עזרא 39; יב. עולמו של המשורר הנודד 40; יג. שירים היתוליים — שירי ויכוח 42; יד. שירים לימודיים וחידות 46; טו. המשל הפיוטי הפילוסופי 'חי בן מקיץ' 49; טז. קווים להבנת היצירה ולהערכתה 52; יז. אבן עזרא כפייטן: יצירתו כעדות אחרונה להשקפת עולם יהודית מושלמת בספרד 56; יח. הפיוטים על הנשמה 60; יט. בין שני הקטבים: הפחד מפני האל והגעגועים אליו 62; כ. עולם הבריאה והמלאכים 65; כא. ישראל בין האומות 68; [כב. יצחק בן אברהם אבן עזרא: פרשת חייו ויצירתו 71].

93

פרק שני: הסיפורים המחורזים ומחבריהם הראשונים בספרד

א. ההתעניינות בספרות המשעשעת המחורזת 93; ב. המקאמה הערבית ויוצריה 97; ג. המקאמה העברית של שלמה אבן צקבל: בעיות הכרוכות בקביעת מחברה וזמנה 100; ד. החושק אשר בן יהודה והרפתקאותיו 102; ה. קווים להערכת המקאמה 106; ו. יוסף בן מאיר אבן זבארה 110; ז. אמת וברייה ב'ספר שעשועים' 113; ח. זבארה עוזב את מולדתו: הרפתקאותיו 117; ט. הסיפורים והפתגמים ב'ספר שעשועים' 121; י. 'ספר שעשועים' כרומן 126; יא. יהודה אבן שבתי 'שונא הנשים' 129; יב. רושמו של 'שונא הנשים': חיבורים שנכתבו נגדו; שערורייה ספרותית בספרד 137; יג. אבן שבתי נלחם בנכבדי סרגוסה 141.

א. התסיסה הרוחנית סמוך לשנת 1200 145; ב. אלחריזי ופעולתו כמתרגם 146; ג. המסע למזרח: ספר 'תחכמוני' כמקור ביוגרפי 153; ד. תחנות הנסיעה הגדולה 156; ה. היצירות הפיוטיות הקטנות של אלחריזי 168; ו. תרגום 'מוסרי הפילוסופים' 175; ז. תרגום המקאמות של אלחריזי 177; ח. ספר 'תחכמוני': היצירה, התהוותה ופרסומה 184; ט. הקן האידיאליסטי באופיו של המשורר 188; י. המקורות הספרותיים של 'תחכמוני' 191; יא. הצורה הספרותית של 'תחכמוני': דמויות המגיד והגיבור; רקע העלילה 192; יב. היש להגדיר את 'תחכמוני' כרומן או כאוסף סיפורים? 196; יג. להטי צורה ותוכן ב'תחכמוני' 198; יד. הדי המציאות ב'תחכמוני' 199; [טו. אלחריזי כהיסטוריון וכתאורטיקן של השירה 203]; טז. נושאים לא רגילים ב'תחכמוני': גישה חדשה לטבע 206; [יז. התווכחויות על הבכורה 210]; יח. ההומור בספר 'תחכמוני' 211; [יט. סיכום 214]; [כ. נספח: משלי ערב 216].

א. המשורר וסביבתו 222; ב. 'ספר המשלים': קובץ הסיפורים העבריים המקוריים של בן אלעזר 224; ג. סיפורי האהבה ב'ספר המשלים' 227; ד. בעיית המקורות לסיפורי האהבה של בן אלעזר 233; ה. ספרות שעשועים הודית בלבוש עברי 240; ו. ספר 'כלילה ודמנה': קורותיו, תוכנו ומגמותיו 244; ז. ספר 'כלילה ודמנה' בעיבודו של יעקב בן אלעזר 248; [ח. נספח: לצביון של המחברות ה'קנונוציונליות' ב'ספר המשלים' 250].

א. קווים לדמותו ולפועלו; 'מחברת תמימה' 256; ב. 'בן המלך והנזיר' בספרות העולם 259; ג. תוכנו של הרומן 263; ד. השקפת העולם של הנזיר 264; ה. היסוד הפסיכולוגי ברומן: דמותו של הספקן 267; ו. הסיפורים, המשלים והמעשיות 269; ז. 'בן המלך והנזיר' בעיבודו של אבן חסדאי 270; [ח. נספח: ר' יוסף בן יהודה אבן שמעון ו'מחברת ימימה' 273].

א. הרמב"ם ויחסו לשירה 279; ב. השפעת דעותיו של הרמב"ם על השירה: שירי הפולמוס בעדו ונגדו 283; ג. מאיר הלוי אבולעאפיה, משורר 'החברה הגבוהה' בטולידו 286; ד. משולם דיפיארה; חוג המקובלים שבחירונוה 293; ה.

הסגנון הסתום (trobar clus) בשירת דיפיארה 298; ו. השפעות אחרות משירת הטרוברורים 303; ז. ציורים ישנים בלבוש חדש 308; ח. הפולמוסן ומטיף המוסר 312; ט. הזיות משיחות 317; י. פרסומו של דיפיארה לאחר מותו 319; יא. הרמב"ן: הקבלה והשירה העברית 322.

פרק שביעי: הסיפור המחורז כצינור להפצת המדעים 330

א. שם טוב אבן פלקירה 330; ב. 'ספר המבקש': מעשה כלאיים 332; ג. ביקורת וסטירה ב'ספר המבקש' 335; ד. החומר המדעי ב'ספר המבקש' [341]; ה. 'בתי הנהגת גוף הבריא' [342]; ו. 'איגרת המוסר' לשם טוב אבן פלקירה 344; ז. משורר חדש מחוג המקובלים: 'צחק אבן סהולה' 345; ח. המאבק בהשפעה הלועזית: 'משל הקדמוני' 346; ט. לתפוצת 'משל הקדמוני' 351; י. פרטים מופלאים ב'משל הקדמוני' 351; יא. אבן סהולה כמספר אמן 359; יב. 'משל הקדמוני' על רקע תקופתו 363; יג. בעיה ספרותית: יצירה מקבילה ל'משל הקדמוני'? 364.

פרק שמיני: טדרוס אבולעאפיה 366

א. יהדות טולידו תחת שלטונו של אלפונסו החכם 366; ב. טדרוס משורר החצר ואיש החברה 370; ג. המהפך 379; ד. טדרוס במאסר 381; ה. עלייה מחודשת 386; ו. קובץ שיריו של טדרוס אבולעאפיה 388; ז. קווי יסוד להערכת אישיותו ושירתו של טדרוס אבולעאפיה [391]; ח. השאיפה להפגיע 399; ט. שירה הדוניסטית: 'האמנות הזעירה' 404; י. האהבה הרוחנית 406; יא. השפעות פרוכנסליות אחרות: שירי טנסו עבריים 409; יב. שירת טדרוס כתעודה אנושית 415; יג. נספח: אחרוני פייטני ספרד הגדולים — אברהם בן שמואל ונחום 418.

פרק תשיעי: ראשית השירה העברית בדרום צרפת 425

א. התקופה הקדומה 425; ב. שני מהגרים מספרד: יוסף קמחי וזרחיה גירונדי 427; ג. אנטולי בן יוסף, איש פרוכנס, דינה של אלכסנדריה [440]; ד. יצחק השנירי: משורר הפרעות ואימת המוות 452; ה. יהוסף האזובי, בעל 'קערת הכסף' 464.

פרק עשירי: הבְּרָרְשִׁי והגורני 469

א. נעוריו של אברהם הברדשי 469; ב. הברדשי בפרפיניאן: המשורר, הנדיב ואיש הכספים 470; ג. המפנה: הברדשי נאלץ לחפש נדיבים 473; ד. יחסו של

הבדרשי אל השירה וכוחו במלאכת השיר 474; ה. שירי הוויכוח של הבדרשי
479; ו. 'חרב המתהפכת' 481; ז. הגורני, המשורר הנודד 484; ח. ההתנגשות
בין הגורני והבדרשי 487; ט. דיוקנו העצמי של הגורני כמשורר 491; י. העברייך
האומלל ורודפיו 493; יא. המוות ומה שלאחריו: חלום בלהות 495. [יב. קווים
להערכת שירתו של הגורני 497].

499 פרק אחד-עשר: ידעיה הפניני

א. משורר בן משורר 499; ב. דעותיו של ידעיה הפניני על השירה ועל המשוררים
501; ג. 'אוהב נשים': רוחו של יהודה אבן שבתי יורדת ממרומים 505; ד. 'בחינת
עולם' 508.

514 פרק שנים-עשר: קלונימוס בן קלונימוס

א. חיי תלמיד חכם בעידן של רדיפות 514; ב. 'איגרת בעלי החיים'; קלונימוס בן
קלונימוס עובר לקטלוניה 517; ג. קלונימוס בשירתו של המלך רוברט מאנז'וי:
שהותו בנפולי וברומא 520; ד. 'מסכת פורים': יצירה פרודיסטית והשפעתה;
הרלב"ג כמחבר פרודיות 524; ה. 'אבן בוחן' 529.

542 פרק שלושה-עשר: שקיעת השירה העברית בספרד

א. רוח התקופה והדיה בשירה 542; ב. הפולמוס הדתי בשירה: אבנר מבורגוס
ויצחק פוליקר 551; ג. השיחה על צרות הגלות בחלומו של אבן ששון 555; ד.
קולו של משורר פרובינציאלי 558; ה. שם טוב ארדוטיאל, משורר קסטיליאני
ופייטן 562; ו. גרוטסקה ספרותית: מחלוקת בין העט והמספריים 565; ז. אופייה
של השירה העברית בקטלוניה במאה הי"ד 569; ח. אן מימון גליפאפה ולעגו
לרופאים ולנשים 574.

580 פרק ארבעה-עשר: שלמה דיפיארה

א. משורר קלאסיציסט בעידן של שקיעה 580; ב. שנת 1391 ורשמיה בחיי
דיפיארה 585; ג. שנות חייו האחרונות של שלמה דיפיארה: התנצרותו 588; ד.
קווים להערכת שירתו של דיפיארה 593.

601

פרק חמישה-עשר: וידאל בנכנשת ואחדים מבני דורו

[א. שני וידאל (בן) בנכנשת' שהיו בדור אחד 601]; [ב. וידאל בנכנשת ה'כוכב' ב'כת המשוררים' 605]; ג. 'עפר ודינה': טרגי-קומדיה של נישואי זקן עם צעירה 610; ד. משוררים מומרים: שלמה הלוי ואשתרוק רימוך 614; ה. המהגרים לסיציליה: יצחק אבן אלאחדב ושירו על מאה מקצועותיו 618; ו. משה רימוס וקינתו על מות עצמו 624.

626

פרק שישה-עשר: שלמה בן ראובן בונפיד.

א. 'המשורר העברי האחרון בספרד' 628; ב. השכלתו של בונפיד ותחומי התעניינותו 635; ג. בונפיד נחלץ להגנת הדת 639; ד. אהבותיו של בונפיד 643; ה. הפולמוס עם נכברי סרגוסה 647; [ו. קווים להערכת שירתו של בונפיד 652].

655

פרק שבעה-עשר: צלילים אחרונים

671

מילון מונחים

מפתחות

711

לוח הקיצורים

712

מפתח השירים

731

מפתח כללי

פתח דבר

הכרך המוגש בזה לקורא הוא המשך ישיר לספר 'תולדות השירה העברית בספרד המוסלמית' לפרופסור חיים שירמן, שיצא לאור בשנת תשנ"ו. הוא בא להשלים את תיאור תולדותיה של הספרות היפה העברית בספרד הנוצרית ובדרומה של צרפת ('פרובנס'), החל מחורבן של קהילות ישראל בספרד המוסלמית באמצע המאה הי"ב וכלה בגירוש היהודים מספרד בסוף המאה הט"ו. כקודמו, גם כרך זה נמצא בעזבונו של פרופסור שירמן ז"ל בעת פטירתו בשנת 1981. שני חלקי הספר נכתבו במהלך אחד, ניתן לומר: בנשימה אחת. הם נועדו להיות אחדים גם ביד הקורא והלומד, ולהציג את תולדות השירה העברית בספרד מראשיתן ועד תומן.

התקופה הנסקרת בספר הזה דומה לקודמתה ושונה ממנה בעת ובעונה אחת. כמו קודמתה (ואף יותר ממנה) עיקר יצירתה בתחום הבלטריסטיקה החילונית, ושירתה משקפת (עקרונית) מופתים ערביים אנדלוסיים. אולם פניה שונות באופן מהותי מפני אחרתה. ספרד הנוצרית ופרובנס לא הצמיחו אצולה יהודית מטיפוס אנדלוסי והשירה נעקרה בהן ממקום חיותה. הפולמוסים הכבירים שהסעירו את יהודי המרכזים האלה במאות הי"ג-י"ד ערערו את מעמדה שוב ושוב. העוצמה התמימה, זקיפות הקומה הבוטחת והרוממות הקלאסית שאפיינו אותה מלפנים, ניטלו ממנה בתקופה הזאת. היא נדחתה לקרן זווית גם בעולמם של המשכילים, ותחתיותה מקדם תפארת ליצוריה ולצרכניה, היא נתפשה כעת בעיני רבים, לכל היותר, כשעשוע מיותר. אף על פי כן, היא המשיכה לשאת את דגלה ברמה גם במצוקתה ובשפלות מעמדה; היא פשטה צורה ולבשה צורה, ולא חדלה לתת את מתקה עד כליונה הגמור של הקהילה שבקרבה נתהוותה. התקופה נחותה מקודמתה בהישגיה, אבל היא מבוגרת, דינמית ומתוחכמת יותר ממנה. גם תולדותיה מרתקות יותר.

הכרך הזה נשתמר בעזבונו המחבר במצב רופס במיוחד. לשונו הצריכה עריכה עמוקה, ופרקים לא מעטים ממנו נמצאו לוקים בחסר. כמו בכרך הקודם, השלמתי את מה שחייב השלמה, בין מעט ובין הרבה, כדי שהחיבור ימלא בשלמות ראויה את השליחות שהועיד לו מחברו. כל מה שהוספתי מוקף בגוף הספר בסוגריים מרובעים, והמבקש להסתמך על הדברים מוזמן לבדוק בכל מקרה מי אחראי להם. אני מקווה שתוספותיי יהיו לרצון לפני הקורא ויימצאו משלימות את ידיעותי בחומר נחרץ.

גם בהערות הארכתי בכרך הזה יותר מבראשון. נהגתי כך בעיקר בקטעים שבהם נדונו סוגיות שנלמדו אך מעט במחקר השגור, מתוך רצון לזרז באופן זה את המשך העיון. כל ההערות שבספר שלי הן, מלבד אם צוינה בסופן האות ש': ההערות שסומנו כך נכתבו על ידי על פי הנחיות רמוזות שמצאתי בכתב-היד שבעזבונו. ההערות (המעטות

מאוד) שנוסחו במלואן על ידי המחבר, או שהורדתי מפנים הספר אל מדור ההערות תוך כדי עריכת דבריו, הובאו בין מרכאות, וצוינו גם הן, בסוף, באות הנזכרת. הוספתי על הספר מילון למונחים המשמשים בחקר השירה העברית בימי הביניים. הגדרת המונחים שהספר דש בהם בשגרת ההרצאה נראתה בעיני משימה מחויבת, הן כדי להקל על הקורא את הבנת הדברים והן כדי להבטיח את דיוק הבנתו בהם. המילון שסיפח פרופסור שירמן לאנתולוגיה הגדולה שלו 'השירה העברית בספרד ובפרובנס' הותקן לפני למעלה מארבעים שנה, ומלבד שהוא מועט בהיקפו הוא גם התיישן הרבה. אני מקווה שהמילון החדש יועיל לא רק לקורא המצוי אלא גם לחוקר המתחיל, ויתרום לגיבוש טרמינולוגיה אחידה לחקר שירתנו הקדומה. גיבוש זה הוא צורך דחוף וראשון במעלה.

*

חובה נעימה היא לי להודות למי שסייעו בהבאת הכרך הזה לדפוס: לקרן הלאומית למדע, שתמכה בהכנתו, לד"ר ט' בארי, שעזרה בכדיקת דיוקו, לגב' ו' לנרד, שהתקינה אותו לדפוס ולגב' א' ביבר ששקדה על הגהתו. מקור הספר הועתק בשעתו במימונו של מר בוריס הופמן, פריס, תחת השגחתה הקפדנית של גב' ר' אלדר. גב' ש' סליס הקלידה חלק נכבד מן הספר לקראת הדפסתו. תודתי נתונה לכולם. תודה מקרב לב אני חייב גם לשני בתי ההוצאה שנשאו בעול הדפסת שני הכרכים הגדולים של הספר הזה, למר דן בנוביץ מנהל הוצאת מאגנס, לסגנו מר רם גולדברג, ולמר מיכאל גלצר המזכיר האקדמי של מכון בן צבי, וכן לעוזריהם ולעוזרי עזריהם; אני מכיר להם טובה על האדיבות, השקידה, מאור הפנים, היעילות המקצועית והטעם הטוב שבהם טיפלו בספר הזה בכל שלבי הפקתו. תודה עמוקה אמורה גם לדפוס א.מ.ן ולעובדיו ששיוו לספר הזה מראה מהודר וזירו בו זריזותם את צאתו לאור.

אני תקווה שהספר יעמיד למחברו הדגול שם עולם בתוכנו, טוב מבנים ומכנות.

עזרא פליישר

ירושלים, כסלו תשנ"ז

מילון מונחים

קיצורים

אלבוגן, התפילה – י"מ אלבוגן, התפילה בישראל בהתפתחותה ההיסטורית, בעריכת י" היינמן, ירושלים תשל"ב.

ע"ע – עיין ערכו, או: עיין ערך...

פגיס, חו"מ – ד' פגיס, חידוש ומסורת בשירת החול: ספרד ואיטליה, ירושלים תשל"ו.
פליישר, היוצרות – ע' פליישר, היוצרות בהתהוותם והתפתחותם, ירושלים תשמ"ד.
פליישר, שה"ק – ע' פליישר, שירת הקודש העברית בימי הביניים, ירושלים תשל"ה.
שירמן, השירה העברית – ח' שירמן, השירה העברית בימי הביניים, א-ב (א-ד), ירושלים תשט"ו. הופיע בכמה מהדורות נוספות בלי שינוי בעימוד.
שירמן, תולדות א – ח' שירמן, תולדות השירה העברית בספרד המוסלמית, ערך והשלים ע' פליישר, ירושלים תשנ"ו.
שירמן, תולדות ב – ח' שירמן, תולדות השירה העברית בספרד הנוצרית ובדרום צרפת, ערך והשלים ע' פליישר, ירושלים תשנ"ו.

המונחים הנוגעים לשירה העברית בספרד נזכרים בשני הכרכים של הספר הזה וניתן למצוא דיון עליהם לפי המפתח.

אָדָב – מלה ערבית, שפירושה אדיבות, נימוס, השכלה, ספרות וכד'; היא תורגמה בימי הביניים במלה העברית 'מוסר'. כמונח ספרותי מציין האדב בעיקר משלי חכמה שמשכילים ערבים תיכלו בהם את דיבורם החי ואת כתיבתם הספרותית. לסוג האדב שייכים גם חיבורים ערביים על נושאים שונים מתחום המדעים וההגות שהדיון נערך בהם בכוונה בלא סדר פנימי מוצק, תוך סטיות מקיפות ותכופות מן הנושא ושימוש עשיר בפתגמים ומשלי חכמה ומוסר.
שירמן, תולדות א-ב, לפי המפתח.

אדני מלכנו – ממרכיבי מערכת היוצר. ה'אדני מלכנו' נועד להיאמר בשבתות ובימות החג בתפילת השחרית, לפני ברכת 'גאל ישראל', החותמת את סדרת הברכות שמסביב לקריאת שמע (ע"ע). הסוג נקרא על שם תחילתה של פסקה בתפילת הקבע שנאמרה במקום הזה במנהגי המזרח; היא אינה ידועה בסיפורים הנהוגים היום. הסוג נקרא בספרד 'גאולה'. פיוטי הסוג הספרדיים בנויים בדרך כלל בצורות סטרופיות מעין אזוריות מלוות ברפין, ואין הם שקולים בדרך כלל. לעתים רחוקות הם שקולים במשקלים הברתיים-דקדוקיים ולעתים רחוקות עוד יותר הם מעוצבים בצורות מדויקות של שירי אזור.

* הותקן בידי העורך.

אזוריות מלוות ברפרין, ואין הם שקולים בדרך כלל. לעתים רחוקות הם שקולים במשקלים הברתיים-דקדוקיים ולעתים רחוקות עוד יותר הם מעוצבים בצורות מדויקות של שירי אזור.

פליישר, שה"ק, לפי המפתח; הנ"ל, היוצרות, לפי המפתח.

אהבה (ריבוי: אהבות) – פיוט ממרכיבי מערכת היוצר. הקטע נועד להיאמר בתפילת שחרית של השבתות והחגים לפני ברכת 'הבוחר בעמו ישראל באהבה', הצמודה לקריאת שמע (ע"ע), לפניה. הסוג נקרא על שם הברכה שהוא נועד לעטר. פיוטי האהבה בספרד מעוצבים כמעט תמיד כשירי אזור מובהקים או כשירים מעין אזוריים.

פליישר, שה"ק, לפי המפתח; הנ"ל, היוצרות, לפי המפתח.

אופן (ריבוי: אופנים) – פיוט ממרכיבי מערכת היוצר. האופנים מעטרים את קדושת היוצר (ע"ע), ומקומם בין שני פסוקי הקדושה: 'קדוש קדוש קדוש יי צבאות מלוא כל הארץ כבודו' (יש' ו, ג) ו'ברוך כבוד יי ממקומו' (יח' ג, יב). שם הסוג קשור בפיסקת מעבר קצרה הנאמרת במקום הזה בתפילה הקבועה ('והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול מתנשאים לעומת שרפים, לעומתם משבחים ואומרים'). פיוטי הסוג מעוצבים בספרד בצורות שונות, ובהעדפה ניכרת בצורת שירי האזור והשירים המעין אזוריים.

פליישר, שה"ק, לפי המפתח; הנ"ל, היוצרות, לפי המפתח.

אזהרות – סוג פייטני קדום שעיקרו במנייה רצופה, בלתי מסודרת על פי הרוב, של תרי"ג (613) המצוות הנזכרות לפי המסורת בתורה. פיוטי הסוג, שהם לעתים מקיפים מאוד, נכללו בימי קדם בברכה הרביעית (ברכת קדושת היום) של שבעתות (ע"ע) המוסף של חג השבועות. במנהגי התפילה המאוחרים נתלשו האזהרות ממקומן ונאמרו במקומות אחרים. פייטנים ספרדים ופרובנסלים הקדישו פיוטים מסוג זה גם למניית המצוות המיוחדות של חגים מסוימים; אזהרות כאלו נאמרו בדרך כלל בשבתות שלפני החגים.

פליישר, שה"ק, לפי המפתח.

איגרת אורחית (גם: איגרת רחמנות) – איגרת המלצה לעוברי אורח נזקקים, ובתוכם עולים לארץ-ישראל, שנועדה להבטיח להם עזרה מצד קהילות ונדיבים. איגרות מסוג זה הונפקו בספרד ובפרובנס משלהי המאה השלוש-עשרה. הן נכתבו בעברית גבוהה ומסולסלת ולעתים קרובות גם מחורזות, על ידי מזכירי קהילות, ובתוכם מליצים ומחברים ידועים. הנוהג קבע סוג ספרותי לעצמו.

שירמן, תולדות ב, לפי המפתח.

אילו פינו (הנכון: ואילו פינו) – סוג פייטני מאוחר, מקבוצת הפיוטים שנועדה לקטש את תפילת 'נשמת כל חי' (ע"ע) בשבתות ובחגים. פיוטי הסוג נאמרו בתפילה הזאת לפני הפיסקה המתחילה במלים '(ו)אילו פינו מלא שירה כים'. פיוטי הסוג מעוצבים בצורות סטרופיות מעין אזוריות או כשירי אזור.

פליישר, שה"ק, לפי המפתח.